

3

Eser küçük, emek büyük

Necati Korkmaz dünyadaki 3 mikro heykeltıraştan biri. Aynı zamanda da gubari hat sanatkarı. Mikro heykeltıraşları diğerlerinden ayıran şey yalnızca mikroskop ya da özel büyüteçler altında görülebilen mikro heykeller yapmaları. Bu heykeller dünyada insan eliyle yapılmış en küçük, eşsiz ve şaşırtıcı sanat eserleri.

5

"Tiyatro bir iş değil, hayatın ta kendisi"

Türk tiyatrosunun duayen isimlerinden biri Haldun Dormen. Eğitimci, yönetmen, oyuncu, çevirmen ve daha birçok kimliğiyle yıllardır sahnelerde. Gerek oyunları ve oyunculuğuyla gerekse de bitmek tükenmek bilmez enerjisiyle hem tiyatro dünyasının hem de tiyatroya gönül verenlerin idolü o.

7

Kırgız tarihini değiştiren kadın Kurmancan Datka

Kurmancan Datka, Kırgız tarihinin önemli kadın karakterlerinden biri, 'er meydanında' kendini ispatlamış kahraman ruhlu Kırgız kadını. 1811 yılında Oş şehri yakınlarındaki Madı köyünde dünyaya geldi. Altay Kırgızlarının lideri Alimbek Datka ile evlendi. Eşinin ölümünden sonra yönetime geçerek Kırgız tarihindeki ilk kadın han oldu. Yönetimde kaldığı sürece, sadece kendi bölgesinde değil tüm Orta Asya ve Rusya'da büyük saygınlık kazandı. Datka, 97 yıllık ömrünün 76 yılını memleketine adadı. O hayatı boyunca sadece düşmana karşı değil, kadına yönelik tüm önyargılara karşı da mücadele vererek Kırgız tarihine adını Alay Kraliçesi olarak yazdırdı.

4

Son umut dilenmek

Dilencilik, yoksulluğun bir görünümüdür; kimi zaman bir sokak arasında, kimi zaman bir yol ortasında, kimi zaman da bir cami önünde çıkar karşımıza. Bazen acıyarak bazen de umursamazca geçer gideriz dilenenlerin yanından. Dilenenin kolay para kazanma yolu mu yoksa bir mecburiyet mi olduğunun ayırımına varamayız çoğu zaman.

GAZETE Manas

2

KIRGIZISTAN-TÜRKİYE MANAS ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİ UYGULAMA GAZETESİ

MART 2018 / SAYI: 65

www.manas.edu.kg

KTMÜ'de Nevruz coşkusu

Yeni yıla girişin ve baharın habercisi olan Nevruz, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nde (KTMÜ) her yıl olduğu gibi bu yıl da büyük bir coşkuyla kutlandı. Nevruz nedeniyle düzenlenen kutlama programı çerçevesinde açık havada geleneksel spor oyunları ile yarışmalar düzenlendi ve ülkelerle özdeşleşmiş ürünler sergisi, defile, konser gibi birbirinden renkli etkinlikler gerçekleştirildi. Cengiz Aytmatov Yerleşkesi Kasım Tınıstanov Konferans Salonu'nda 21 Mart 2018'de gerçekleştirilen programa Kırgız Cumhuriyeti Kültür Enformasyon ve Turizm Bakan Yardımcısı Azamat Camankulov, Türkiye Cumhuriyeti Bışkek Büyükelçisi Cengiz Kamil Fırat, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bışkek Temsilcisi Atınç Keskin, Afganistan Büyükelçisi Muhammed İssa Mesbah, Özbekistan Büyükelçisi Komil Raşidov, Türkmenistan Büyükelçisi Şadurdy Meredov, Bışkek'teki üniversitelerin rektörleri ve temsilcileri, KTMÜ Üst Yönetimi, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı Bışkek Program Koordinatörü Ali Muslu, akademisyenler, öğrenciler ve basın mensupları katıldı.

KTMÜ'de Nevruz coşkusu

Yeni yıla girişin ve baharın habercisi olan Nevruz, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nde (KTMÜ) her yıl olduğu gibi bu yıl da büyük bir coşkuyla kutlandı. Nevruz nedeniyle düzenlenen kutlama programı çerçevesinde açık havada geleneksel spor oyunları ile yarışmalar düzenlendi ve ülkelerle özdeşleşmiş ürünler sergisi, defile, konser gibi birbirinden renkli etkinlikler gerçekleştirildi.

Cengiz Aytmatov Yerleşkesi Kasım Tinistanov Konferans Salonu'nda 21 Mart 2018'de gerçekleştirilen programa Kırgız Cumhuriyeti Kültür Enformasyon ve Turizm Bakan Yardımcısı Azamat Camankulov, Türkiye Cumhuriyeti Bışek Büyükelçisi Cengiz Kamil Fırat, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bışek Temsilcisi Atınç Keskin, Afganistan Büyükelçisi Muhammed İssa Mesbah, Özbekistan Büyükelçisi Komil Raşıdov, Türkmenistan Büyükelçisi şadurdy Meredov, Bışek'teki üniversitelerin rektörleri ve temsilcileri, KTMÜ Üst Yönetimi, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı Bışek Program Koordinatörü Ali Muslu, akademisyenler, öğrenciler ve basın mensupları katıldı.

Programda konuşan Rektör Prof. Dr. Sebhattin Balcı, "Türk dünyası için yeni yıl, 21 Mart Nevruz Günü ve Bayramı'dır. Nevruz bütün yeniliklerin, yeni başlangıçların, yeni heyecanların, yeni başarıların ve aydınlık bir geleceğin bir işaretidir. Bu önemli günde öncelikle Allah'tan üniversitemizde birlik ve beraberliği, huzuru ve mutluluğu daim kılmasını niyaz ediyoruz. Yaşamış olduğumuz ata yurdumuz, Kırgızistan'ımız, Türkiye'miz, Türk dünyamız, İslam dünyası ve nihayet bütün insanlık için Nevruz'un hayırlarla gelmesini gönülden temenni ediyoruz. Sadece insanlık için değil, tabiat için de yeni bir başlangıç olan Nevruz'un tabiatta bulunan bütün mahlukat için de bir yeni başlangıç olmasını gönülden diliyoruz. Unutmayalım ki biz dünyayı atalarımızdan miras; ama evlatlarımıza emanet olarak aldık." dedi.

Haber: Media Manas
Fotoğraf: Ömer Küfrevi

Rektör Vekili Prof. Dr. Asılbek Kulmırzayev de "Nevruz Bayramı Türk dünyasının, özellikle Orta Asya'nın en eski bayramlarından birisi. Atalarımızdan miras olan bu bayramda hepimiz yeni dilek ve niyetlerle yeni bir yıla giriyoruz. Bunların en önemlisi yurdumuzda barış ve huzurun olması. Tüm Türk dünyası, İslam dünyası, tüm insanlık için huzur ve barış diliyoruz. Her bir eve mutluluk gelsin ve her ailede aksakallarımıza saygı duyulsun. Kızlarımızın bahtı açık olsun, mutlu olsunlar. Oğullarımız cesur ve yürekli olsunlar. Bütün işlerimiz başarı dolu olsun." diye konuştu.

Nevruz Bayramı'nın Türk dünyası için büyük önem arz ettiğini belirterek konuşmasına başlayan Kırgız Cumhuriyeti Kültür, Enformasyon ve Turizm Bakan Yardımcısı Azamat Camankulov, "Bu bayram, hayatımızdaki en önemli bayramlardan biri; çünkü dünyaya tazelik ve güzelliğin geldiği bir gün bugün. Biz bugünü yeni yıl olarak kabul edip yeni dileklerde bulunuyoruz. Bu noktada yeni yılın geçen yıldan daha da güzel geçmesini, ülkelerimize güzellikler, birlik ve beraberlik getirmesini diliyorum.

Ayrıca, Manas Üniversitesi'ne çok teşekkür ediyorum. Ben de bir Manas Üniversitesi mezunu olarak şimdi, ülkeme faydalı işler yapmak için çalışıyorum." dedi.

Açılış konuşmalarının ardından öğrenciler tarafından temsili olarak geleneksel sü-

mölök tatlısı pişirildi. Baba Diykan'ın duasının ardından çeşitli ülkelerden öğrenciler ana dilleriyle konukları selamladılar. Program Dastan Komuzcular Grubu, Türk Halk Oyunları, Kafkas Dansı, Türk halklarının şarkıları ve diğer pek çok renkten oluşan konser programıyla devam etti.

KTMÜ'de Çanakkale ruhu

Çanakkale Şehitleri ve İstiklal Marşı Şairi Mehmet Akif Ersoy, Orta Asya'da Kırgızistan'ın başkenti Bışek'te, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nde (KTMÜ) düzenlenen programla anıldı. 16 Mart'ta gerçekleştirilen programa, Türkiye Cumhuriyeti (TC) Bışek Büyükelçiliği Mensupları, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bışek Temsilciliği Mensupları, akademisyenler ve öğrenciler katıldı.

Haber: Media Manas
Fotoğraf: Ömer Küfrevi

Vatan toprağını kanlarıyla sulayarak şehit oldular...

Program kapsamında bir konuşma yapan KTMÜ Rektörü Prof. Dr. Sebhattin Balcı; "Biz Çanakkale Zaferi'ni büyük sevinçlerle, ama büyük de üzüntülerle paylaşıyoruz. Çok büyük kayıplar verdik. 15 yaşına gelmemiş evlatlarımız, kanlarıyla vatan toprağını sulayarak şehit oldular. Buğday başakları gibi biçildiler. Hepsi ana kuzusuydu. Sadece vatanlarını, topraklarını korumak için, kendi toprağında hür yaşamak için savaştılar. Binlerce yıl insanlığa hizmet etmiş olan bir milletin evlatları olarak yine aynı topraklarda insanlığa hizmete devam etmek iğindi mücadeleleri." dedi.

Evlatlarımız koyun koyuna...

Prof. Dr. Balcı konuşmasını şu sözlerle sürdürdü; "Savaş bittikten sonra, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'miz doğduktan sonra, Avustralya'daki anne babalar endişe içindeydiler. Türkler Çanakkale'de kalan evlatlarına ne yapacaklardı? Cumhuriyetimizin Kurucusu Büyük Atatürk bunlara çok güzel bir mesaj gönderdi: 'Şimdi sizin evlatlarınızla bizim evlatlarımız

Çanakkale'de koyun koyuna yatıyorlar. Ey anneler, babalar, müsterih olunuz. Hiç endişe etmeyiniz. Onlar da artık bizim evlatlarımız oldular. İşte büyük Türk Milleti, işte onun yüce gönlü, şefkati ve merhameti."

Cumhuriyetin temeli mücadele, fedakârlık ve azim...

Program kapsamında T.C. Bışek Büyükelçiliği Müsteşarı Gönenç Ağacıkoğlu de bir konuşma yaptı. Ağacıkoğlu; "Gazi Mustafa Kemal ve silah arkadaşları başta olmak üzere, Çanakkale'de, Kurtuluş Savaşı'nda, dünyanın farklı bölgelerinde, terörle mücadelede, 15 Temmuz'da ve bugün Afrin'de canlarını feda eden tüm Aziz Şehitlerimizi bir kez daha saygı, minnet ve rahmetle anıyorum." dedi.

Programda Türk Dünyası Orkestrası'nın hazırladığı "Çanakkale ve Kahramanlık Türküleri" adlı konserin ardından Öğrenci Konseyi, günün anlamına ilişkin duygusal bir gösteri sundu. Program sonunda katılımcılara "Çanakkale Kahramanlarının Menü'sü" ikram edildi.

Eser küçük, emek büyük

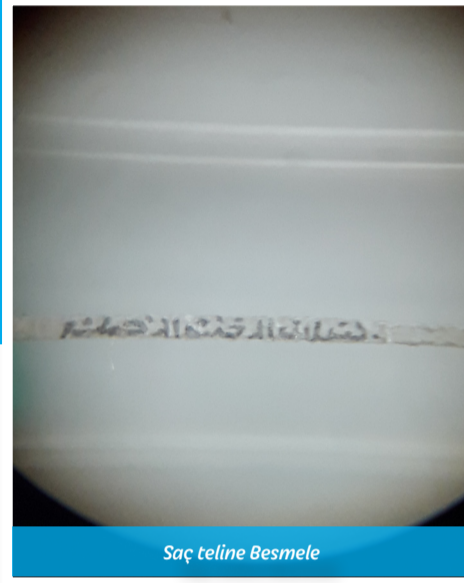
Haber ve Tasarım: Argen Nadirkulov
Fotoğraf: Argen Nadirkulov

İncir çekirdeğine Esmâül Hüsnâ

Dünyanın en küçük Kur'an-ı Kerim'i

Saç teline Besmele

Toplu iğne başına çini işlemeli İbrik

Necati Korkmaz dünyadaki 3 mikro heykeltıraştan biri. Aynı zamanda da gubari hat sanatkarı. Mikro heykeltıraşları diğerlerinden ayıran şey yalnızca mikroskop ya da özel büyüteçler altında görülebilen mikro heykeller yapmaları. Bu heykeller dünyada insan eliyle yapılmış en küçük, eşsiz ve şaşırtıcı sanat eserleri. Bu sanat eserleri üzerine yazı yazma işine ise Gubari sanatı deniyor. Gubari kelimesi Arapçada 'toz' anlamına geliyor. Gubari hat sanatkarları da toz kadar küçük yazılarıyla gözle görülemeyen harikalar yaratıyorlar.

İşin sırrı sabır

Necati Korkmaz'ın gubari hat sanatına ilgi duyması dedesiyle başlıyor. Sonrasında Ankara Üniversitesi'nde okuduğu arkeoloji bölümü ile bu işi profesyonel olarak yapmaya karar veriyor. 35 yıldır bu sanatı icra eden Korkmaz, çalışmalar esnasında inanılmaz sabır gerektiğinin altını çiziyor. "Yapımın her aşamasında olağanüstü hassasiyet, dikkat, sabır ve deneyim gerekiyor. Denetimsiz bir nabız atışı, hızlı alınmış bir nefes bile aylar süren çalışmanın bozulmasına sebep olabilir. Bir de toz kadar küçük şeyler yaparken, toz da büyük bir soruna dönüşüyor. Eserlerimin çoğunu, belki 100 kez tekrar tekrar yapmak zorunda kaldım. Bu da haliyle bayağı zaman alıyor. Mesela, saç teline dizilen 33 tane incir çekirdeğinden tesbih üzerinde Allah'ın 99 ismini yazdığım 'Esmâ-ül Hüsnâ' çalışmamın yapılması tam bir yıl sürdü. Saç teline yazdığım 'besmele' ise 7 ay sürdü."

Kalemi tilki bıyığı; kazması arı iğnesi

Dünyanın en küçük Kur'an-ı Kerim'i, toplu iğne başına satranç takımı, kehribar taşından 13 milimetrelilik tespih, iğne deliğine deve kervanı ve semazen, toplu iğne başına Ayasofya maketi Korkmaz'ın eserlerinden sadece birkaçı. Korkmaz bu eşsiz eserleri mikroskop altında birbirinden ilginç malzemelere nakşederken öyle sıradan malzemeler kullanmıyor. "Eserlerin yapımında kullandığım kazıma, boyama, yontma ve kesme malzemelerini kendim yapıyorum. Çünkü bunlar hiç bir yerde ne yapılıyor ne de satılıyor. Malzemelerin hepsini doğadan temin ediyorum. Mesela, çok küçük yazıları yazmak için örümceğin küçük bacak kılını; biraz daha kalın yazılar için tilkinin bıyığını; kazmak için ise

arının iğnesini kullanıyorum. Şunu belirtmek isterim ki, ben hiçbir zaman bu malzemeleri almak için hayvanları öldürmüyorum. Sadece ölmüş hayvanları bularak onlardan faydalanıyorum."

Surada Guinness Rekorlar Kitabı var

Korkmaz gubari hat sanatının son neferi olarak büyük bir aşkla ve sabırla çalışmaya devam ediyor. Tamamı kendi hayal gücü ile tasarladığı eserlerini her yıl sergilerde meraklısıyla buluşturuyor. Her eser bitiminde ise kendisine yeni hedefler koyuyor. "Bundan bir kaç sene önce incir çekirdeğine yazmayı amaçlamıştım. Onu gerçekleştirdim. Şimdi ise dut çekirdeğine ve saç telinin ucuna yazmayı amaçlıyorum. 6-7 ayda bitirebilirim diye düşünüyorum. Ayrıca destek görmem durumunda Guinness Rekorlar Kitabı için Türkiye tanıtımının olduğu en küçük kitabı hazırlamak da hedeflerim arasında."

Gubari hat sanatı ölüyor

İlk olarak posta güvercinlerinin taşıdığı mektuplarda kullanılan gubari hat sanatı oldukça eskiye dayanıyor. Ancak günümüzde gubari sanatkarı yok denilecek kadar az. Türkiye'de bu işi yapan tek usta Necati Korkmaz. Haliyle onun da sanatın geleceğine ilişkin endişeleri var. "Yaptığım işin bir kursu yok. İlgi duyanlara seve seve yardımcı olmaya çalışıyorum. Ama günümüzde gençler çok sabırsız. Bir an önce öğrenmek istiyorlar. Hemen olmuyor ki bu iş. Öğrenebilmek için yıllar geçmesi gerek. Gençler de bunu beceremiyor. Bir ya da iki kere geliyorlar sonra kayboluyorlar. Bu yüzden de çoğu zaman bu sanatın geleceğini göremiyorum. Hızlı üretim ve tüketim çağını yaşıyoruz. Bu durum gubari sanatının dokusu ile uyumuyor. Ama yine de umudumu kaybetmiyorum."

Haber ve Tasarım: Bekir Solmonov
Fotoğraf: Ramazan Çalayı

Son umut dilenmek

Dilencilik, yoksulluğun bir görünümüdür; kimi zaman bir sokak arasında, kimi zaman bir yol ortasında, kimi zaman da bir cami önünde çıkar karşımıza. Bazen acıyarak bazen de umursamazca geçer gideriz dilenenlerin yanından. Dilenenin kolay para kazanma yolu mu yoksa bir mecburiyet mi olduğunun ayırımına varamayız çoğu zaman. Belki de bu yüzden, utana sıkıla yardım isteyenleri duygu istismarcılarıyla aynı kefeye koyarız.

Varlık içinde geçen yıllardan yoksulluk içindeki sokaklara

Dilencilik meslek olarak değil de hayatta kalmak için yapanların, birbirinden farklı ama sonu aynı trajik hayat hikâyeleri var. Bu hikâyelerden biri de Baha'nın hikâyesi. 18 yıldır hayatını sokaklarda dilenerek geçiren Baha, aslında sıradan bir hayatın içinden geliyor. "23 yıl öncesine kadar iş adamıydım. Bir ailem vardı; eşim, oğlum. Evin tek erkek çocuğu olduğum için ailemin tüm mal varlığı bana kalmıştı. Rusya'ya elma ihracatı yapıyordum. Gel gör ki işler her zaman istediğin gibi gitmiyor. İflas ettim. Oturduğum son daireye kadar varımı yoğunu sattım. Yine de borçlarım kapanmadı. O sırada eşim oğlumuzu da alıp beni terk etti. Moskova'ya gitti. Ben de gidecek yerim olmadığı için sokaklarda yaşamaya başladım."

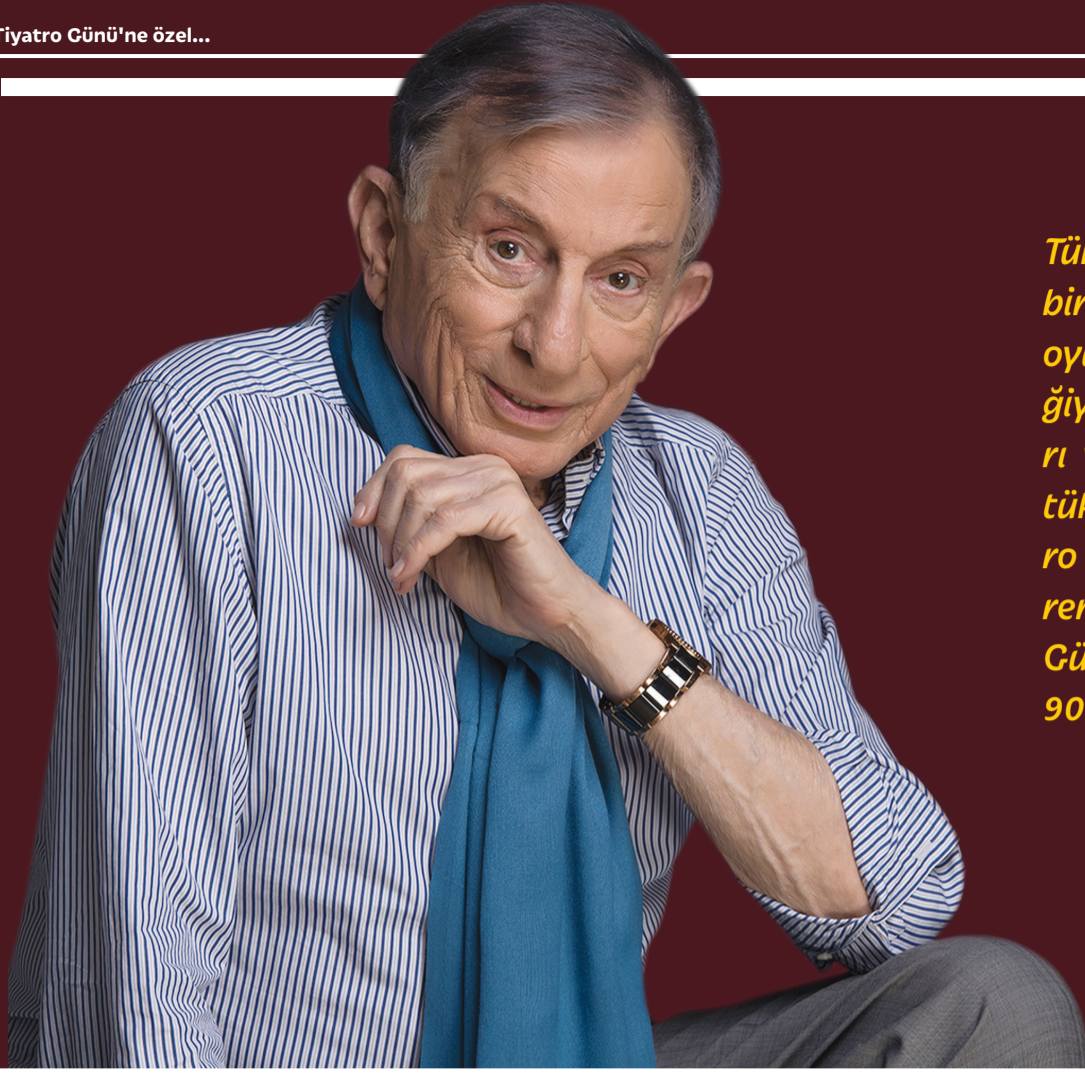
Sokaklardaki hayata alışmak hiçte kolay olmamış Baha için. O, istediği için değil zorunda kaldığı için dilendiğini söylüyor. "Sokaklar evim olmuştu. Ama ben yine de dilenmek değil çalışmak için gayret ettim. Gündelik işlerle hayatımı devam ettirmeye çalıştım. Ancak sokakta yaşamak hiç kolay değil. Soğuk bir kış günü sağ bacağımda dondu. Artık eskisi gibi kullanamıyorum. Bu nedenle çalışamaz da oldum. Ben de hayatta kalabilmek için dilenmeye başladım. Sabah kalkar kalkmaz dilenmeye başlıyorum. Kazandığım kadar da akşama karnımı doyuruyorum. Karnımı doyurmak için çoğu zaman, benim gibi evsiz bir başka arkadaşım-la kazançlarımızı birleştirmemiz gerekiyor. Ama herkes bizim gibi değil. Başkaları için çalışan dilenciler de var. Onları sabah lüks araçlar bırakıyor, akşam da aynı yerden gelip alıyorlar. Biz onları kendi içimizde tanıyoruz ama elimizden bir şey gelmiyor."

'Çocuklarım için bunu yapmak zorundayım'

Bu işi meslek olarak yapanların aksine, sokaktakiler için dilenmek mağduriyetin, yoksulluğun, utanmanın diğer adı. Baha gibi hayatta kalabilmek için dilenenlerden biri de Merim. Ama o, Baha'nın aksine, varlıklı bir hayatı hiç tanımamış. Şuan her ne kadar benzer bir hayatı yaşasalar da Merim yoksulluğa doğanlardan. "Çocukluğum yoksulluk içinde geçti. Yoksulluktan kurtulmak için evlendim. Ama yine olmadı. Kocam hastalandı ve 4 çocuğumla yardıma muhtaç kaldım. Çok iş aradım, her kapıyı çaldım ama yardım eden olmadı. Kocamın ölümünden sonra çaresiz dilenmeye başladım. 11 yıldır sokaklardayım. Kazandığım parayla çocuklarımla ve hastanedeki yaşlı annemin karnını doyurmaya çalışıyorum. Dilenmek hiç kolay değil. Çok utaniyorum ama yapacak bir şeyim yok. Akşam olunca eve ekmeğe götürmek zorundayım. Bazı günler sokağa bile çıkacak halim olmuyor. Ama eğer anneysen hep iyi olmak zorundasın. Herkes bunu anlamıyor. Bazen çok kötü tepkiler verenler oluyor. Şu muhtaç halimle onlardan yardım istememi bile çok görüyorlar. Aslında benim bu durumumu görüp yardım etmeyenler utanmalı."

Umut fakirin ekmeği derler ya, onlar da her şeye rağmen hayal kurmayı bırakmıyorlar. Baha küçük bir mobilya atölyesi olsun istiyor; cevizden, karaağaçtan mobilyalar yapabilmek için. Ya da hayvanları olsa da dağlara, yaylalara çıksa. Merim'in hayalleri ise çocukları üzerine; "Onlar okusunlar, benim gibi dilenmesinler" diyor gözleri dolarak.

Türk tiyatrosunun duayen isimlerinden biri Haldun Dormen. Eğitmen, yönetmen, oyuncu, çevirmen ve daha birçok kimliğiyle yıllardır sahnelerde. Gerek oyunları ve oyunculuğuyla gerekse de bitmek tükenmek bilmez enerjisiyle hem tiyatroya gönül verenlerin idolü o.27 Mart Dünya Tiyatro Günü dolayısıyla kulisinde yakaladığımız 90 yaşındaki usta sanatçıyla tiyatroyu ve tiyatrocuyu kimliğini konuştuk.

Haber ve Tasarım: Serhat Akbaş
Fotoğraf: Serhat Akbaş

“Tiyatro bir iş değil; hayatın ta kendisi”

Tiyatro sizin için ne anlam ifade ediyor?

Tiyatro benim için bir iş değil, hayatın ta kendisi. Bir yaşam biçimi. Bu nedenle de her anımı tiyatroya göre düzenliyorum. Her gün farklı bir şehirde, farklı bir hayatın içindeyim. Bu tempoda zaman buldukça dostlarımla görüşmeye özen gösteriyorum. En büyük keyfim ise müzik dinlemek. Hep yapacağım, yetişeceğim bir şeyler var hayatımda. Öyle ki bu tempoda yorumlamaya bile vakit bulamıyorum.

Her fırsatta tiyatrocunun için dünyaya geldiğinizi söylüyorsunuz. Sizi tiyatrocunun yapan ve tiyatroya bu kadar derinden bağlayan şey nedir?

Bugüne kadar bir kere bile tiyatro olmasaydı ne yapardım diye düşünmedim. Çünkü ben tiyatrocunun olmak istemedim, tiyatrocunun doğdum. Aslında yapmak istediğim şey sadece tiyatroya da değil, şov dünyasının içinde yer almaktı. Çocukluğumdan beri hep böyleydi. Beni tiyatroya bağlayan en büyük şey insanlara olan sevgim. İnsanlarla çalışmayı, paylaşmayı çok seviyorum. Paylaştığım için de çok daha kolay oluyor başarılarım. Tiyatro bireysel değil, bir ekip işi. Mesela birisi perdeyi yanlış kapatırsa, alkış alamazsınız ya da karşınızdaki repliği yanlış söylese diyalog bozulur. Bu yüzden Dormen Tiyatrosu'na hiçbir zaman benim demedim. Çünkü orası bizim tiyatromuz. Ben bu birlikteliği seviyorum.

Hayatınız başarı öyküleriyle dolu. Bu başarılarınızı neye bağlıyorsunuz?

Türkiye'de çok farklı bir yerim olduğunu düşünüyorum. Herkes çok seviyor beni, nereye gitem 7'den 70'e herkes saygı gösteriyor. Bundan dolayı çok mutluyum. Mesleki başarılarım dışında insanların beni sevmelerinin nedeni benim onlara olan sevgim, saygım diye düşünüyorum. Sevgi ve saygı benim hayatımın olmazsa olmazları. Ben hayatım boyunca insanları hep önemsemem, yaptıkları işleri takdir ettim. Mesela beğendiğim bir tiyatro oyununda, oyuncularını tanımasam bile numaralarını bul-

rum ve tebrik ederim. Geçen gün Aydın'a gittim, çoktandır gitmemiştim. Aydın'a bayıldım. Hemen oturdum belediye başkanına bir teşekkür mektubu yazdım, başarılarının devamını diledim. Bunlar benim için önemli detaylar.

Sanat hayatınızda izinden yürüdüğünüz birileri oldu mu?

Tiyatro üzerine eğitimimi Amerika'da aldım. Orada çok sevdiğim bir hocam vardı. Beni, bugünkü ben yapan kişi odur. Diyebilirim ki tiyatroya adına her şeyi ondan öğrendim ve onun izinden yürüdüm.

Amerika'da eğitim almak size neler kazandırdı ?

Ne kazandırmadı ki? Ama bu durumun avantajından çok dezavantajlarını gördüğüm de çok oldu. Özellikle de tiyatroya ilk adımımı attığım zamanlarda. 'Amerika'da ne öğrendin ki' diyerek beni hafife alanlar çok oldu. Ayrıca zengin, varlıklı bir aileden geliyor olmam da

birçok kişi ve kesim tarafından önyargıyla karşılandı. Bana 'zengin çocuğu' diyerek ötekileştirenler, yarın-öbür gün sıkılır bırakır tiyatroyu diyenler çok oldu.

Türk tiyatrosunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Geçmişte tiyatronun en büyük sıkıntısı seyircisinin olmamasıydı. Türkiye'de seyirci artık tiyatroya geliyor. Türk tiyatrosu çok parlak bir yerde, alternatif tiyatrolar müthiş bir hava yarattılar. Şuanda İstanbul'da 260 tane tiyatro var ve bunlar genç yetenekler, yazarlar ve yönetmenler yetiştiriyor. Bu da çok müthiş bir şey. Bizim 60'lı yıllarda çok yoğun bir tiyatroya çalışmamız vardı; Kenter'ler, Dormen'ler, Gazanfer Özcan'lar ve daha birçoğu. Ama şuan çok daha iyi bir konumdayız. Seyirci kalitesi de arttı. Biz bugün 541. oyunumuzu oynayacağız ve seyirci yine salonda. Şimdilerde Türk tiyatrosunun tek sorunu yeterli sayıda salonunun olmaması. Bu nedenle ilk olarak salonların sayılarını

arttırmak gerek. Bir ülkede kültür merkezlerinin, opera binalarının olmaması sanat adına çok korkunç bir şey. Ancak bu sorunlara karşın, güzel şeyler de olmuyor değil Türk tiyatrosunda. Özellikle genç arkadaşlarımızın yaptığı çalışmalar beni gerçekten çok etkiliyor. Onların azmi, sanata ve tiyatroya verdikleri emek son derece kıymetli ve takdire değer. Örneğin, kültür merkezlerinin açılması, bu merkezlerde tiyatro derslerinin verilmesi, oyunların sergilenmesi Türk tiyatrosu için heyecan verici gelişmeler. Ancak yeterli değil. Bu konuda hem devlete, hem sanatçılara hem de topluma büyük bir görev ve sorumluluk düşüyor.

Günümüzde "halk bunu istiyor" adı altında sanatsal değeri olmayan, birçok popüler kültür ürününe rastlamak mümkünken, siz yaptığınız çalışmalarda hangi amacı güdüyorsunuz?

Yaptığım projelerde tabii ki izleyiciyi unutmuyorum. Halkın beklentilerini hesaba katıyorum ama sadece bunun üzerine de kurmuyorum her şeyi. Günümüzde fazlasıyla komedi filmi yapılıyor örneğin. Ben de komediyi, güldürürken düşündürmeyi seviyorum. Ama bazen tüm bunların sadece para kazanmak için yapıldığı o kadar belli oluyor ki. Bu zihniyetle yapılan işler sinema ve dizi sektörünün de kalitesini düşürüyor. Bence sanat toplum için yapılmalı. Ama bu sanatsal ve estetiksel kaygılar uzak yapılmalı anlamına gelmiyor. Örneğin, benim de Bozuk Düzen ve Güzel Bir Gün İçin filmlerim gişede beklenen sonucu almadı. Sanırım toplum tarafından fazla sanatsal bulundu. Ama Altın Portakal'da 7 ödül birden aldı. Yani, kaliteli işler hiçbir zaman ödüksüz kalmaz.

90 yaşında genç bir delikanlı olarak geçmişe ve gelece nasıl bakıyorsunuz?

Geçmişe ilişkin hayatımda istediğim her şeyi yaptığımı düşünüyorum. Özellikle de tiyatroya dair. İsteddiğim her oyunu sahneye koydum ve hala da koyuyorum. Özellikle Dormen tiyatrosu kapandıktan sonra çok daha fazla çalıştım. Geriye bakıp düşündüğümde yapmadığım, keşke yapsaydım dediğim herhangi bir şey göremiyorum. Ayrıca yaptığım hiçbir şeyden de pişmanlık duymuyorum. İyi de yapmışım diyorum. Benim hayat felsefem bu: arkama bakmam. Böyle olunca geleceğe de umutla bakıyorum. Yeni projeler, yapılacak işler ve daha pek çok koşturmaca beni bekliyor hayatta.

Nevruz'un olmazsa olmazı

Sümölök

Haber ve Tasarım: Aysuluu Bekbolsun kızı
Fotoğraf: Arşivden

Doğudan batıya geniş bir coğrafyada kutlanan Nevruz bayramı; kutlandığı her yerde kendine has bazı ritüelleri de beraberinde getirir. Kırgızistan'da ise Nevruz'un olmazsa olmazı Sümölök tatlısıdır. Kırgızlar için Sümölök bir tatlı değil; bolluk ve bereketin simgesidir.

Yokluktan bolluğa, bereketin simgesi; Sümölök

Sümölök'ün nasıl ortaya çıktığına, ilk nasıl yapıldığına dair birçok rivayet var. Bu rivayetlerden birini, Gülnaz İrisova (51) şu sözlerle anlatıyor: "Eski zamanların birinde, 10 çocuklu fakir bir aile yaşarmış. Anne, babaları öldüğü için çocuklarının karınlarını doyurmaya çalışmış. Çocukların karnımız acıktı, yemek istiyoruz diye feryat, figan ağladıkları bir sırada, çocukları oyalamak için kazanın altını yakmış. Son kalan bir avuç buğdayı atıp, sonra da su koymuş ve evinde ne bulduysa az az katmış. Hatta yemek çok görünsün diye taş bile atmış. Çocuklar yemek yiyecekleri için mutlularmış ama anne nasıl bir yemek yaptığını kendisi de bilmediği için endişeliymiş. Yemeğin pişmesini bekleyen çocuklar açlıktan uykuya dalmış. Gece boyu ağlayan kadın, sabaha karşı uyuya kalmış. Sabah kalktığında umutsuz bir şekilde kazanın kapağını açmış. Gece boyu bekleyen buğdayların koyulaşıp, yemek kıvamına geldiğini görmüş. Yemeği sevinçle çocuklarına yetirmeye başlamış. Ama bitmesin diye de serçe parmağıyla yedirmiş. Bu yemek sayesinde çocuklar açlıktan kurtulmuş. Bunu duyan köylüler bu yemeği kutsal saymış. O günden beri de bereketin simgesi olmuş."

Yapımına 1 ay önce başlanıyor

Bolluğu ve bereketi simgelediği için her Nevruz bayramında yapılan bu yemeğin hazırlanması ise hayli meşakkatli. Her Nevruz'da sümölök tatlısı pişiren Orolkan Koyçieva (61), büyük emek gereken bu süreci şöyle anlatıyor: "Öncelikle bu tatlıyı pişirmek için kullanacağımız buğdayı bir ay nemli ortamda muhafaza etmemiz gerekiyor. Bunun için iyice temizlenen buğday bir kovada ıslatılarak bir ay bekletiliyor. Bu işlem buğdayın hafifçe kök verip yeşermesini sağlıyor. Ama hiç yeşil kalmayana kadar belli aralıklarla temizleme işlemi yapılıyor. Sonunda geriye yalnızca buğdayın kökü kalıyor. Bu beyaz kökler derin bir kabın içerisine konularak iyice eziliyor ve suyu çıkartılıyor. Süzülen buğday suyu ile kökleri ayrı ayrı kaplarda biriktiriliyor."

Oldukça zahmetli olan bu süreç, genellikle bir grupla ya da mahalle olarak birlikte yürütülüyor. Nevruzun başlamasına bir gün kala da Sü-

mölök pişirmeye başlanıyor. İlk olarak kazana sıvı yağ konularak kızdırılıyor. Yaklaşık bir saat, harlı ateşin üzerindeki bu yağın içerisine su ekleniyor. Arkasından yavaş yavaş buğday unu ile 2 gün önceden hazırlanıp dinlendirilen buğday suyu ilave ediliyor. Bu esnada, sümölök kazanını iki kişi sürekli karıştırıyor. Sümölök kaynamaya başladıktan sonra ateş düşürülerek orta derecede kaynamaya bırakılıyor. 3-4 saat sonra da kazana 40 adet ceviz atılıyor. Cevizler Sümölök'e renk ve lezzet katıyor. Sonra da 41 adet temizlenmiş taş atılıyor. Bu taşlar kazanın dibinde tortunun birikmesini ve Sümölök'ün altının yanmasını engelliyor. Gece saat 12 ye kadar kaynayan Sümölök, grubun en yaşlısı tarafından kontrol edilerek demlenmeye bırakılıyor.

Sümölök kabı boş verilmez

Demlenen Sümölök kazanının kapağı da bir ritüelle açılıyor. Yıllardır sümölök yapan Gülumbü Mirzabekova (48) o anı şöyle anlatıyor: "Kırgızlarda Sümölök açma töreni oldukça önemlidir. Sümölök pişirmede yardımcı olan herkes kazanın etrafında halka oluşturur. Ak bata verilir ve Sümölök'ü pişiren en yaşlı kişi tarafından kazanın kapağı açılır ve dağıtılmaya başlanır. Evlere bereket getirsin diye alınan Sümölök'ler yenilir. Sümölök'le eve gelen bereket gitmesin diye, boşalan sümölök kabının içerisine şeker yoksa da evde ne varsa konulup öyle geri verilir. Ayrıca Sümölök'ün şifa kaynağı olduğuna da inanılır. İlaç niyetine hastalara ve yaşlılara yedirilir."

Kazan başında dilekler tutulur, dualar edilir

Gece boyu kazan başında Sümölök karıştırılırken aynı zamanda da dilekler tutulur, bereketli bir yıl olsun diye dualar edilir. Halk arasında kazan başında tutulan dileklerin kabul edildiğine dair bir inanış vardır. Gülnaz İrisova o gecelerden birinde yaşadığı anıyı şöyle anlatıyor: "Köyde insanlar Sümölök'ün yapılacağı günü merakla beklerler. Kazanı karıştırırken dilek tutmak, dua etmek herkesi heyecanlandırır. Büyüklerimiz burada ne derseniz kabul olur derler. Genelde gençler sevdiğiyle beraber olmayı, çok çocuklu olmayı dilerler. Dileği 3 kere söylemek gerekir. Ben her yıl hep aynı dileği tuttum, 3 kızım olsun istedim. Şimdi 3 kızım var."

Kurmancan Datka, Kırgız tarihinin önemli kadın karakterlerinden biri, 'er meydanında' kendini ispatlamış kahraman ruhlu Kırgız kadını. 1811 yılında Oş şehri yakınlarındaki Madı köyünde dünyaya geldi. Altay Kırgızlarının lideri Alimbek Datka ile evlendi. Eşinin ölümünden sonra yönetime geçerek Kırgız tarihindeki ilk kadın han oldu. Yönetimde kaldığı sürece, sadece kendi bölgesinde değil tüm Orta Asya ve Rusya'da büyük saygınlık kazandı. Datka, 97 yıllık ömrünün 76 yılını memleketine adadı. O hayatı boyunca sadece düşmana karşı değil, kadına yönelik tüm önyargılara karşı da mücadele vererek Kırgız tarihine adını Alay Kraliçesi olarak yazdırdı.

Haber ve Tasarım:
Aygerim Akılbekova

Kırgız tarihini değiştiren kadın

Kurmancan Datka

Devrim niteliğinde ayrılık kararı

Datka terbiyeli, akıllı örf-adet ve geleneklerini iyi bilen bir birey olarak yetiştirilir. Ailesi dönemin eğitilmiş ve kültürlü ailelerinden biridir. Ancak buna rağmen, Kırgız geleneklerine uyarak onu, kendisinden yaşça çok büyük biriyle evlendirirler. Datka, evlendiği adamı ilk kez düğünde görür. Evlendiği adamla bir ömür geçiremeyeceğini anlayan Datka, düğünden 3 gün sonra eşini terk ederek baba evine döner. O dönemde Kırgız toplumu için bir devrim niteliğinde olan bu hareket, Datka'yı kadınlar için cesaret timsali yapar.

Bir kadın için ilk resmi tören

Datka, ilk eşinden ayrıldıktan 1 yıl sonra Kırgızistan'da Alay bölgesinin Datkası (Hanı), Alimbek-Datka ile 1832 yılında evlenir. 29 yıl sürecek bu evlilikten 6 erkek evladı olur. Datka, eşi Alimbek Datka sayesinde siyasete girer. Evliliklerinin ilk yıllarından itibaren onun sağ kolu olur. Halkla kurduğu iyi ilişki onun başarılı bir siyasetçi olmasına büyük katkı sağlar. Eşi Alimbek-Datka'nın 1862 yılında Kokand Hanlığı

tarafından öldürülmesinin ardından Alay bölgesinin yönetimi Mamatbay kızı'na kalır. Datka, diplomatik ilişkiler sonucu başta Kokand Hanlığı olmak üzere diğer tüm hanlıklarla barışı sağlar. Halkını savaştan koruduğu ve toplumda barışı sağladığı için tüm hanlıklar tarafından kabul gören Datka için Kırgız tarihinde ilk resmi tören düzenlenir.

Adalet için evladını bile gözü görmedi

Datka yönetimde kaldığı sürece eşitliği ve adaletiyle herkesin gönlüne taht kurar. Onun bu konudaki hassasiyetine en güzel örnek de, bu uğurda öz oğlunu bile feda edebilmesidir. Datka'nın oğullarından Kamcibek'in evinde Afganistan'dan yasadışı yollarla gelen 21 kişi yakalanır ve Kamcibek tutuklanır. Tarihler 3 Mart 1895'i gösterdiğinde Kamcibek annesi Kurmancan Datka'nın gözleri önünde idam edilir. Datka'nın bu tarafsız duruşu herkes tarafından takdir edilir. Öyle ki, dönemin Rusya İmparatoru II. Nikolay Kurmancan Datka için özel olarak altın ve elmaslarla işlenmiş bir saat hediye eder. Bu davranış bir yönetici olarak her ne kadar onu yüceltse de, bir anne olarak yü-

reğini kanatır. Bu olay sonrası Datka, siyasetten uzaklaşır ve oğlu Kamcibek'in mezarının olduğu Madı köyüne yerleşir. Ömrünün geri kalanında sıradan bir hayat süren Datka, 1 şubat 1907'de vefat eder.

'En büyük miras onun torunu olmak'

Datka, daha ölmeden 100'e yakın torunu vardı. Birçoğu Kırgızistan'ın Oş, Bişkek, Özgön ve Kara-Suu bölgelerinde yaşıyor. Janibek Abdıkaparov da Datka'nın torunlarından biri. Bir halk kahramanının torunu olmanın haklı gururunu yaşayan Abdıkaparov; "Hayatımın her anında onun torunu olmanın ayrıcalığını yaşadım. İnsanlar sırf onun torunuyum diye bana saygı duyuyorlar. Bu bile Kurmancan Datka'nın ne kadar saygın ve sevilen bir halk kahramanı olduğunu gösteriyor. Ancak onun torunu olmanın sorumlulukları da var. Bu şerefi layıkıyla taşımaya gayret ediyorum. Ninem savaşarak değil anlaşma ile barış içinde yaşanabileceğini tüm dünyaya gösteren cesur bir Kırgız kadını. Bunu kadının birey olarak görülmediği bir dönemde başarması ise onu efsaneleştiriyor. Onunla ne kadar gurur duysam az."

'Şampiyon Kırgız Cumhuriyeti' Spor Turnuvasından KTMÜ'ye altın madalya

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Reklamcılık bölümü 1. sınıf öğrencisi Kanışay Balkıbekova 'Şampiyon Kırgız Cumhuriyeti' adıyla düzenlenen spor turnuvasında karate dalında altın madalyanın sahibi oldu.

Her yıl düzenlenmekte olan 'Şampiyon Kırgız Cumhuriyeti' adlı spor turnuvasının müsabakaları, bu yıl 24-25 Mart tarihlerinde gerçekleşti. Kırgızistan genelinde sporcuların katıldığı müsabakalarda, karate dalında birinci olan milli karateci Kanışay Balkıbekova, Asya Oyunları'na katılma hakkı kazandı.

14 yaşından beri milli takımda da adından söz ettiren başarılı sporcu Balkıbekova gelecekteki planlarını ve duygularını şu cümlelerle paylaştı; "Her yıl katılım gösterdiğim 'Şampiyon Kırgız Cumhuriyeti' turnuvasını başarıyla tamamladım. Karşıma güçlü rakiplerde çıktı. Heyecanlandığım zamanlarda oldu. Kaybetme duygusu sporcular için çok güçlü bir duygu ve ben kaybetmeyi hiçbir zaman kendime yakıştıramadım. Bazı rakiplerimden idman olarak eksiklerim olmasına rağmen kazanmayı başardım."

Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü Öğrencileri ödüllendirildi

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Reklamcılık bölümü öğrencileri, CusupBalasagun Kırgız Milli Üniversitesi'nde düzenlenen "Joogazın Halkla İlişkiler ve Reklam Festivali"nde ödüle değer görüldü.

Cusup Balasagun Kırgız Milli Üniversitesi tarafından 29-31 Mart tarihlerinde Joogazın Halkla İlişkiler ve Reklam Festivali düzenlendi. Bişkek'teki üniversitelerin halkla ilişkiler ve reklamcılık bölümü öğrencilerinin katıldığı festivalde öğrenciler "Bilimsel Uygulama Konferansı", "Halkla İlişkiler Kampanyası Planlama" ve "Sosyal Spot Hazırlama" kategorilerinde yarıştı. Festivalde Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü öğrencilerine 2 birincilik, 1 üçüncülük ödülü verildi. Bölüm öğrencilerinden 4. sınıf öğrencisi Ulan Kubaniçbekuulu 'afiş hazırlama' kategorisinde, 4. sınıf öğrencisi Nuskayım Şermamatova 'en iyi yaratıcı fikir' kategorisinde birinciliğe, 3. sınıf öğrencisi Aysana Kasimovaise 'en iyi bildiri sunumu' kategorisinde üçüncülüğe layık bulundu. Ayrıca, bölüm öğrencilerinden Mehmet Önen ve Altınay Apazova da teşvik ödülleri değer bulundu.

'Apokaliptik'

Bişkek şehir çöplüğünde, değerli atıkları arayan insanların silüetleri şehir ve dağlarla birleşiyor. Ve ortaya 'apokaliptik' bir görüntü çıkıyor.

📷 *Culıza Ermekova*

'Baharatçı'

Bişkek'in, hatta Orta Asya'nın en hareketli açık hava pazarlarından biri olan Oş Pazarı'ndan bir baharatçı portresi

📷 *Nurdan Bakıt Uluu*

"Kış Hali"

Suusamır'da eksi 20 derecede, evin annesi sönen sobayı yakmak için eve kömür taşıyor.

📷 *Kasım Doğuş Kılıç*

'Çilekciler'

Bakıt, Tanrı Dağları'nın eteklerinden şehre kadar uzanan çilek tarlasının ortasında ki evlerinde annesini bekliyor.

📷 *Aycamal Akcalova*

